

M

Roomalaisaikaisen kalmiston tutkimus Sauvon pitäjän
Finskilän yksinäistilan Niemisen palstalla v. 1954.

Kertomukseen liittyy kartta ja valokuvat
17779-84.

Kesäkuun 10. päivänä tiedoitti pankinjohtaja Kai Knuutila Kansallismuseoon, että Finskilän yksinäistilasta lohkaistun Niemisen tontilta oli saman kuun 7. päivänä löydetty joukko muinaisesineitä. Seuraavana päivänä poikkesin Maarian Taskulasta löytöä tarkastamaan ja totesin tällöin ilmoitetulla paikalla olevan rautakautisen kalmiston. Maanviljelijä Väinö Nieminen oli tasoittanut asuinrakennuksensa edessä olevaa matalahkoa kumpua puutarhamaaksi ja osui silloin runsaasti esineitä sisältävään palokuoppahautaan kummun lännenpuoleisessa päässä. Hän arveli kuopan syvyydeksi suunnilleen 70 cm. Tätä ei myöhemmin enää voinut tarkistaa, koska maanviljelijä Nieminen oli ehtinyt tasoittaa hautakuopan ympäristön. Kuopan paikalla oli vielä runsaasti palaneita luunsiruja, jotka vaikuttivat pesyiltä. Sovin maanviljelijä Niemisen kanssa siitä, että loppuosa kalmistoa tutkittaisiin juhannuksen jälkeen, kuten sitten tapahtuikin.

Siirtolaisen Väinö Niemisen tontti on n. 1 km Sauvon kirkosta länsilounaiseen ja pyöreän luvuin 1 km Finskilän talosta kaakkoon. Niemisen tilan itäpuolella kohoaa korkea mäki ja muualla ympäristössä on peltoa, Riihiniityksi kutsuttu. Kalmisto on sijoitettu ison mäen kupeella olevalle pienelle kummulle, joka selvästi erottuu ympäristöstä. Nieminen on

rakentanut päärakennuksensa kunnan eteläreunalle, länsipuolella, kunnan alapuolella, oli ennestään lato, jonka jatkona nyt on Niemisen navetta. Päärakennuksensa perustuksia kaivaessaan otti Nieminen kummusta näkyviä kiviä perustuksiin. Näin tuli hän tietämättään hävittäneeksi kalmiston koko kiveyksen. Tästä syystä kiviä oli kalmiston pinnassa vain muutama enää näkyvissä. Niemisen kertoman mukaan niitä olisi ollut nelikulmion tavoin kunnan keskivaiheilla, paikalla, jossa ei kaivausten yhteydessä todettu minkäänlaista kalmiston merkkiä. Pintaturpeen alla oli kunnan kummassakin reunassa limittäin laadottuna punaista hiekkakiveä, verraten suurinakin laattoina. Ilmeisesti ne kuuluivat kalmiston rakenteeseen. Poltettua maata ei ollut erikoisen runsaasti, eniten kuitenkin siellä, mistä tavattiin palaneita luunsiruja ja esineitä. Niukasti oli niinkään hiiltä, saviastianpaloja löydettiin samaten vain muutama. Maanviljelijä Niemisen löytämä hauta oli ruudussa C:1. Sen pohja oli jo näkyvissä. Palaneita luunsiruja oli hautapaikan ympärillä, mihin ne olivat joutuneet hautaa pengottaessa. Esineet 13450.1-19 olivat haudassa yhdessä läjässä ja useat jo hautaan pantaessa särjettyjä. Kaivausten yhteydessä keksittiin toinen hauta ison kiven vierestä, ruudusta C:2. Siinä oli poikkeuksellisen runsaasti nokimaata, jonkin verran myös palaneita luunsiruja, jotka eivät kuitenkaan olleet niin puhtaita kuin Niemisen löytämässä haudassa. Sen jälkeen tuli palaneita luita varsinaisesti vasta ruuduista B-C:6, jossa jälleen lienee ollut hauta. Paikka oli kuitenkin siksi pengottu kiviä väännettäessä, ettei haudan

muodosta enää päässyt selville. Esineitä ja luita oli niinkään hajallaan ruuduissa B-C:7, ehkä tähän kohtaan oli suoritettu taas eri haudaus. Kumpu oli itäreunasta siksi revitty, että sen tarkempi tutkiminen ei enää kannattanut. Voi olla, että jostakin kohdasta vielä tulee päivänvaloon jokin esine^x, mutta mahdollisuudet ovat melkoisen pienet.

Haudaukset ovat nuoremman ja vanhemman roomalaisajan vaihteesta. Selvittämättä jäi ovatko haudat muodostaneet yhtenäisen kalmiston vai erillisiä yksinäisiä haudauksia. Niemen keksimä hauta viittaa viimeksimainittuun muotoon, kaivaukset osoittivat taas päinvastaista. Kokonaisuutta ajatellen kalmisto on ollut vaatimaton.

Helsingissä syyskuun 1. päivänä 1954.

Helmer Salmo

Helmer Salmo

Kaivauksesta löydettyt esineet 13.465: 20-35.

x Lelkaisen löytyi v. 1955 n:o 13.850: 1-7.

B

C

D

2.90

Niemisen
löytämä
hauta

3.00

66-1-98/601

2.70

2.70

2.10

2.35

2.20

2.41

2.80

Luita

909 :25

2.35

* 2.

3.

* 2.27

x1. silmälake

2.22

varaus

hänki.

1.73

2.34

1. 2.30

x

silmafolki
kannattajien
mukaan

2.09

2.35

1.90

2.30

1.92

2.08

2.25

2.26

2.33

1.64

1.39
1.69

1.47
1.71

1.93

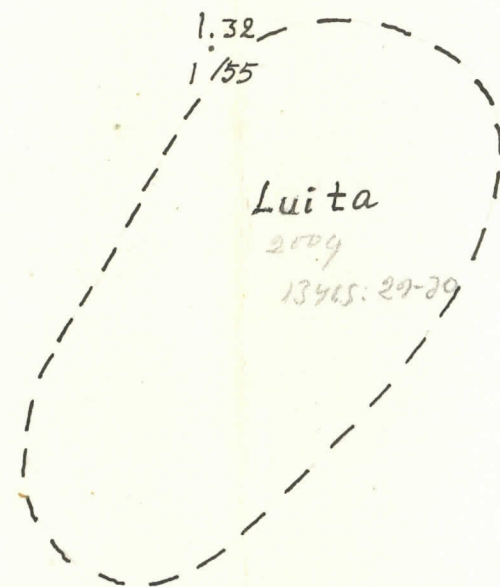
5

1. litlet p. saunas
* 1.93

← 1.98

15.70 m talon
seinään

1.59

1.44

2.00

6

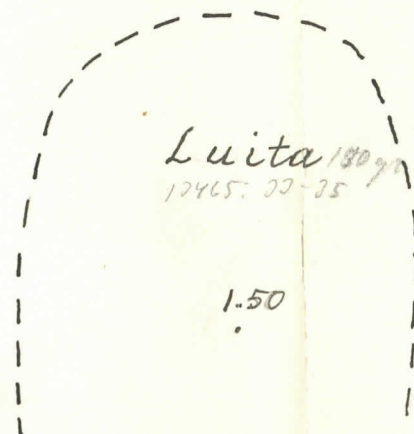
1.70

1.47
1.60

2 x 1.53 solka

1 x 1.59
x kaita-hankes

7

1.42

1.50

120
10

Sauvo, Finskilä, Nieminen

H. Salmo 1954

1:25

Lauvo. Finiskilä.
Nieminen

L. 17779. Kalmisto pää-
rakennuksen edestä.
Tupa otettu luoteesta
käsini.

L. 17780. Kalmisto kumpu
suunnilleen idästä käsini

L. 17781. Kalmisto kumpu
suunnilleen kaakosta
käsini. Tupa talla maan-
siv Lauosta Karunaan.

L. 17782. Kalmisto pää-
rakennuksen rappusilta
kuvalluna. Mr. Niemi-
nen seisoo löytämissään
haudan paikalla.

L. 17783. Kalmisto
ennen häiräystä.

L. 17784. Tupa kalmiston
luoteisreunasta Lauvon
kirkolle päin.